

६

संस्थांद्वारे वित्त पुरवठा व भांडवली बाजार

६. संस्थांद्वारे वित्त पुरवठा व भांडवली बाजार

६.१ आर्थिक विकास हा मुख्यत्वे करून वित्तीय संस्था, वित्तीय बाजार आणि वित्तीय सेवा यांचा समावेश असलेल्या सुबद्ध वित्तीय प्रणालीवर अवलंबून असतो. वित्तीय प्रणाली, उत्पादक हेतूने निधीची उलाढाल व प्रभावी वापर याद्वारे भांडवल निर्मितीस सहाय्य करून चांगल्या परताव्याचे आश्वासन देत असते. बँका, नॉन-बँकिंग वित्तीय कंपन्या, म्युच्युअल फंड, विमा कंपन्या, इत्यादी वित्तीय संस्था या वित्तीय संसाधनांची उलाढाल आणि मध्यम व दीर्घकालीन गुंतवणुकीत वित्तीय सेवा प्रदान करण्याचे प्रमुख स्रोत आहेत.

बँकींग संस्था

६.२ बँकींग संस्थांमध्ये अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांचे मोठ्या प्रमाणावर योगदान असून त्यांच्या कामाच्या स्वरूपावरून त्यांचे वर्गीकरण सार्वजनिक क्षेत्रातील बँका (स्टेट बँक ऑफ इंडिया व इतर राष्ट्रीयकृत बँका), प्रादेशिक ग्रामीण बँका, खाजगी बँका, विदेशी बँका, इत्यादी असे करण्यात आले आहे. राज्यात दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी एकूण १३,२२० अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांची कार्यालये कार्यरत असून त्यापैकी २४ टक्के ग्रामीण भागात आणि २४ टक्के निम-नागरी भागातील आहेत. दि. ३० सप्टेंबर, २०२२ रोजी राज्यात प्रति लाख लोकसंख्येमागे बँक कार्यालयांची संख्या १०.६६ होती तर अखिल भारत स्तरावर ती ११.०८ होती.

६.३ दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी देशातील एकूण ठेवी आणि स्थूल कर्ज यामध्ये राज्याचा हिस्सा सर्वाधिक असून तो अनुक्रमे २१.० टक्के व २६.० टक्के आहे. दि. ३१ मार्च २०२२ पर्यंत, एकूण ठेवीत गतवर्षीच्या तुलनेत १४.६ टक्के वाढ झाली आहे. राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांच्या दरडोई एकूण ठेवी व दरडोई स्थूल कर्ज दि. ३० सप्टेंबर, २०२२ रोजी अनुक्रमे ₹ २,८३,३१३ व ₹ २,८०,९७९ होती तर अखिल भारतासाठी तत्सम आकडेवारी अनुक्रमे ₹ १,२६,७१२ व ₹ ९४,७४७ होती. राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांमधील ठेवी व कर्जे तक्ता ६.१ मध्ये दिले आहे, तर मालिका परिशिष्ट ६.१ मध्ये दिली आहे.

तक्ता ६.१ राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांमधील ठेवी व कर्जे

(दि. ३१ मार्च रोजी)

तपशील	ग्रामीण		निम-नागरी		नागरी		एकूण	
	२०२१	२०२२	२०२१	२०२२	२०२१	२०२२	२०२१	२०२२
बँक कार्यालये (संख्या)	३,१८६	३,१९९	३,१४६	३,१४२	६,८२८	६,८७९	१३,१६०	१३,२२०
ठेवी (₹ '००० कोटी)	९९.०६	१०३.६८	१९६.५५	२०८.४०	२,७५७.८४	३,१८८.९०	३,०५३.४५	३,५००.९८
कर्ज (₹ '००० कोटी)	६२.२९	६६.५६	१११.४१	१२५.३९	२,७२२.०४	२,९९०.९६	२,८९५.७४	३,१८२.९१
कर्ज-ठेवी प्रमाण (टक्के)	६२.९	६४.२	५६.७	६०.२	९८.७	९३.८	९४.८	९०.९

आधार: भारतीय रिझर्व्ह बँक

६.४ दि. ३० सप्टेंबर, २०२२ रोजी प्रति लाख लोकसंख्येमागे एटीएम संख्या २३.२३ होती तर अखिल भारत स्तरावर ती १८.४४ होती. राज्यातील एकूण २९,२६९ एटीएमपैकी ६३.९ टक्के नागरी भागातील आहेत.

६.५ दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी राज्याचे कर्ज-ठेवी प्रमाण ९०.९ टक्के तर अखिल भारत स्तरावर ७१.९ टक्के होते. राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांमधील एकूण ठेवी व स्थूल कर्जांमध्ये सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांचा हिस्सा अनुक्रमे ५०.४ टक्के व ४३.९ टक्के आणि खाजगी बँकांचा हिस्सा अनुक्रमे ३७.८ टक्के व ४८.७ टक्के होता. बँक गट निहाय राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांमधील ठेवी व कर्जे तक्ता ६.२ मध्ये दिली आहे.

तक्ता ६.२ बँक गट निहाय राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांमधील ठेवी व कर्जे

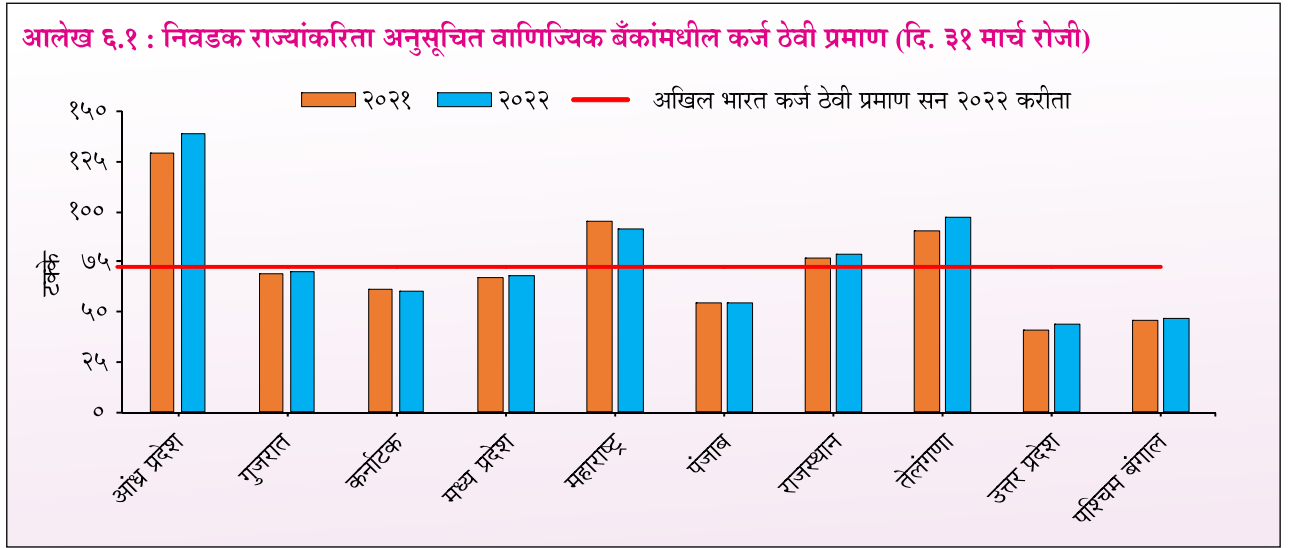
(दि. ३१ मार्च रोजी)

बँक गट	बँक कार्यालये (संख्या)		ठेवी (₹'००० कोटी)		कर्जे (₹'००० कोटी)		कर्ज-ठेवी प्रमाण (टक्के)	
	२०२१	२०२२	२०२१	२०२२	२०२१	२०२२	२०२१	२०२२
सार्वजनिक क्षेत्रातील बँका	७,७६०	७,५६४	१,५४५.९९	१,७६४.९२	१,३७२.२७	१,३९८.२१	८८.८	७९.२
विदेशी बँका	११७	११९	३३४.८५	३७४.३१	१८०.६६	२०४.८२	५४.०	५४.७
प्रादेशिक ग्रामीण बँका	७३९	७४२	१८.१६	१९.७८	१०.१२	११.७२	५५.७	५९.३
खाजगी बँका	३,९२६	४,०७०	१,१४०.४५	१,३२४.१२	१,३२०.४२	१,५५१.९५	११५.८	११७.२
लघु वित्त बँका	६१८	६७१	१३.९९	१६.८९	१२.२७	१६.२१	८७.७	९६.०
सर्व	१३,१६०	१३,२२०[§]	३,०५३.४४	३,५००.९८[§]	२,८९५.७४	३,१८२.९१	९४.८	९०.९

आधार : भारतीय रिझर्व्ह बँक

§ पेमेंट बँकेसह

आलेख ६.१ : निवडक राज्यांकरिता अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांमधील कर्ज ठेवी प्रमाण (दि. ३१ मार्च रोजी)

६.६ दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी राज्यातील एकूण ठेवींमध्ये चालू, बचत व मुदत ठेवींचा हिस्सा अनुक्रमे १५.० टक्के, २२.४ टक्के व ६२.६ टक्के होता. खाते प्रकारानुसार राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांमधील ठेवी तक्ता ६.३ मध्ये दिल्या आहेत.

तक्ता ६.३ खाते प्रकारानुसार राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांमधील ठेवी

(दि. ३१ मार्च रोजी)

खाते प्रकार	ठेवी (₹'००० कोटी)								मागील वर्षाच्या तुलनेत एकूण ठेवींशी शेकडा बदल
	२०२१				२०२२				
	ग्रामीण	निम-नागरी	नागरी	एकूण	ग्रामीण	निम-नागरी	नागरी	एकूण	
चालू	५.१३	१८.७१	४३५.१३	४५८.९७	५.७३	२१.८०	४९७.२४	५२४.७७	१४.३
बचत	५१.९७	९२.४५	५४१.२७	६८५.६९	५५.८५	९९.११	६२९.०६	७८४.०१	१४.३
मुदत ठेवी	४१.९६	८५.३९	१,७८१.४५	१,९०८.७८	४२.१०	८७.५०	२,०६२.६०	२,१९२.१९	१४.८
सर्व	९९.०६	१९६.५५	२,७५७.८४	३,०५३.४५	१०३.६८	२०८.४०	३,१८८.९०	३,५००.९७	१४.७

आधार : भारतीय रिझर्व्ह बँक

६.७ दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी एकूण येणे एकूण येणे कर्जापैकी सार्वजनिक क्षेत्रातील बँकांकडील येणे कर्ज ५१.८ टक्के तर त्या खालोखाल खाजगी बँकांकडील येणे कर्ज ३९.९ टक्के होते. राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांकडील एकूण येणे कर्जापैकी २२.६ टक्के येणे कर्ज वैयक्तिक कर्ज प्रकारातील होते. राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांकडील येणे कर्ज तक्ता ६.४ मध्ये दिले आहे. राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांकडील व्यवसाय गट निहाय येणे कर्ज तक्ता ६.५ मध्ये दिले आहे.

तक्ता ६.४ राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांकडील येणे कर्ज

(दि. ३१ मार्च रोजी)

बँक गट	येणे कर्ज (₹ '००० कोटी)		मागील वर्षाच्या तुलनेत शोकडा बदल
	२०२१	२०२२	
सार्वजनिक क्षेत्रातील बँका	१,३७८.१५	१,४०८.४१	२.२
विदेशी बँका	१६८.००	१९५.२९	१६.२
प्रादेशिक ग्रामीण बँका	१०.१२	११.८३	१६.९
खाजगी बँका	९३६.१३	१,०८५.६०	१६.०
लघु वित्त बँका	१२.४०	१६.२८	३१.३
सर्व	२,५०४.८०	२,७१७.४१	८.५

आधार : भारतीय रिझर्व्ह बँक

तक्ता ६.५ राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांकडील व्यवसाय गट निहाय येणे कर्ज

(दि. ३१ मार्च रोजी)

व्यवसाय गट / कर्जाचा प्रकार	येणे कर्ज (₹ '००० कोटी)		मागील वर्षाच्या तुलनेत शोकडा बदल
	२०२१	२०२२	
कृषि व संलग्न कार्ये	१०२.९०	१११.५५	८.४
खाण व दगड खाणकाम	३०.२९	३१.६२	४.४
वस्तुनिर्माण	४५४.३०	४५१.०२	(-)०.७
वीज, वायू व पाणीपुरवठा	१२१.५७	१२४.६१	२.५
बांधकाम	१९६.९१	२०५.१५	४.२
वाहतूक	६३.४४	६३.८४	०.६
व्यावसायिक व इतर सेवा	१८३.९१	१९८.८०	८.१
व्यापार	२५२.५६	२२७.४८	(-)१९.९
वित्त पुरवठा	५०६.२३	५८०.१५	१४.६
वैयक्तिक कर्ज	५२५.३७	६१४.१७	१६.९
इतर	६७.३२	१०९.०२	६१.९
सर्व	२,५०४.८०	२,७१७.४१	८.५

आधार : भारतीय रिझर्व्ह बँक

६.८ भारतीय रिझर्व्ह बँकेने अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांना त्यांच्या कर्जापैकी विनिर्दिष्ट हिस्सा प्राधान्य क्षेत्रासाठी देण्याचे निर्देश दिले आहेत. समाजातील वंचित घटकांना कर्ज उपलब्धतेची सुनिश्चिती करणे, अर्थव्यवस्थेतील रोजगार निर्मितीची उच्च क्षमता असलेल्या घटकांना पुरेशा प्रमाणात पतपुरवठा करणे आणि त्याद्वारे दारिद्र्य निर्मूलनास सहाय्य करणे, ही प्राधान्य क्षेत्राकरिता कर्ज देण्याची उद्दीष्टे आहेत. दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी येणे कर्ज 'कृषि व संलग्न कार्ये' क्षेत्राकडून ४६.९ टक्के होते तर त्या खालोखाल 'सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रम' क्षेत्राकडे (३७.९ टक्के) होते. राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांनी प्राधान्य क्षेत्रास दिलेल्या अग्रिमापैकी येणे कर्ज तक्ता ६.६ मध्ये दर्शविले आहे.

तक्ता ६.६ राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांनी प्राधान्य क्षेत्रास दिलेल्या अग्रिमापैकी येणे कर्ज

(दि. ३१ मार्च रोजी)

प्राधान्य क्षेत्र	खाते संख्या ('०००)		येणे कर्ज (₹ '००० कोटी)	
	२०२१	२०२२*	२०२१	२०२२*
कृषि व संलग्न कार्ये	७,५४२	८,०५७	५४८.७४	५८७.७६
सूक्ष्म, लघु व मध्यम उपक्रम	३,९९४	२,६८०	४७१.५८	४७५.०३
शिक्षण	१७३	१६८	५.६१	५.५०
गृहनिर्माण	१,०२६	१,०८५	१५७.१२	१५८.७०
निर्यात	३	२	१६.७३	१७.५३
इतर	१,५६१	१,७८५	३.६१	८.५४
सर्व	१४,२९९	१३,७७७	१,२०३.३९	१,२५३.०६

आधार : भारतीय रिझर्व्ह बँक

* अस्थायी

वार्षिक कर्ज योजना

६.९ ग्रामीण भागाच्या आर्थिक विकासासाठी ग्राम स्तरापर्यंत बँकाकडून कर्ज उपलब्धता महत्वाची आहे. भारतीय रिझर्व्ह बँकेने प्रत्येक गावात कर्ज सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी 'सेवा क्षेत्र पद्धत' तयार केली असून जिल्हा हा घटक निश्चित केला आहे. वार्षिक कर्ज आराखडा प्राधान्य व दुर्लक्षित क्षेत्रांना पुरेसा आणि वेळेत कर्जपुरवठा होत असल्याची सुनिश्चिती करतो. राज्यस्तरीय बँकर्स समितीची निमंत्रक बँक राज्याचा वार्षिक कर्ज योजना तयार करून संनियंत्रित करते. बँक ऑफ महाराष्ट्र या बँकेस राज्याची निमंत्रक बँक म्हणून घोषित केले आहे. सन २०२२-२३ साठी राज्याचा प्राधान्य क्षेत्रासाठी वार्षिक कर्ज योजना ₹ ५.२२ लाख कोटीची आहे. या कर्ज योजनेमध्ये 'कृषि व संलग्न कार्ये' क्षेत्राचा हिस्सा २४.१ टक्के आणि 'सूक्ष्म, लघु, मध्यम उद्योग, खादी व ग्रामोद्योग' क्षेत्राचा हिस्सा ५४.५ टक्के आहे. वार्षिक कर्ज योजनाअंतर्गत प्राधान्य क्षेत्रासाठी राज्यात वितरित केलेले कर्ज तक्ता ६.७ मध्ये तर जिल्हानिहाय वार्षिक कर्ज योजना परिशिष्ट ६.२ मध्ये दिली आहे.

तक्ता ६.७ वार्षिक कर्ज आराखड्याअंतर्गत प्राधान्य क्षेत्रासाठी राज्यात वितरित केलेले कर्ज

(₹००० कोटी)

प्राधान्य क्षेत्र	२०२१-२२			२०२२-२३ ⁺		
	लक्ष्य	साध्य	लाभधारक (लाख)	लक्ष्य	साध्य	लाभधारक (लाख)
कृषि व संलग्न कार्ये	११८.९२	१०९.६८	७४.१३	१२६.०६	१०७.०८	६९.९६
सूक्ष्म, लघु, मध्यम उद्योग, खादी व ग्रामोद्योग	२४९.१३	२३७.०८	११.३०	२८४.५५	२६७.०४	९.२६
इतर	९३.०२	७६.६१	१८.६२	१११.४६	४२.९४	१३.८१
सर्व	४६१.०७	४२३.३७	१०४.०५	५२२.०७	४१७.०६	९३.०३

आधार: राज्यस्तरीय बँकर्स समिती, महाराष्ट्र राज्य

+ डिसेंबरपर्यंत

सूक्ष्म वित्त पुरवठा

६.१० राष्ट्रीय कृषी व ग्रामीण विकास बँक (नाबार्ड) यांचेमार्फत बेरोजगार किंवा अल्प उत्पन्न असलेल्या व्यक्तींना/गटांना सूक्ष्म वित्त पुरवठ्याद्वारे आर्थिक सेवा प्रदान केल्या जातात. यात कर्ज पुरवठ्यासह बचत, विमा, रक्कम हस्तांतरण, समुपदेशन, इत्यादी अशा विविध अन्य सेवांचा समावेश आहे. 'स्वयंसहाय्य गट बँक जोडणी कार्यक्रम' हा नाबार्डचा सर्वात मोठा समुदाय आधारित सूक्ष्म वित्त पुरवठा उपक्रम आहे. 'स्वयंसहाय्य गट बँक जोडणी कार्यक्रम' अंतर्गत राज्यातील स्वयंसहाय्य गटांच्या बचती, कर्जवाटप व थकीत कर्जे तक्ता ६.८ मध्ये दिली आहेत.

तक्ता ६.८ 'स्वयंसहाय्य गट बँक जोडणी कार्यक्रम' अंतर्गत राज्यातील स्वयंसहाय्य गटांच्या बचती, कर्ज वाटप व थकीत कर्जे

(दि.३१ मार्च, २०२२ रोजी)

बँक प्रकार	तपशील	एकूण स्वयंसहाय्य गट		केवळ महिलांचे स्वयंसहाय्य गट	
		संख्या	रक्कम (₹ कोटी)	संख्या	रक्कम (₹ कोटी)
सहकारी	बचत	४,०४,१३९	४३०.११	३,६७,७५४	३७३.६३
	कर्जवाटप	४०,१७५	२७८.७३	३२,५८५	२७५.५८
	थकीत कर्जे	२८,५६७	२६९.५०	२७,८६५	२६४.७४
प्रादेशिक ग्रामीण	बचत	१,३०,५३४	२३१.८०	१,१३,८७८	१९०.१७
	कर्जवाटप	२१,७४४	३७७.३३	२१,७४४	३७७.३३
	थकीत कर्जे	४१,०१९	४४४.९७	४१,०१९	४४४.९७
सार्वजनिक क्षेत्रातील वाणिज्यिक	बचत	५,६७,४४५	१,०२७.९७	४,२३,४२१	६४७.४१
	कर्जवाटप	६६,९१४	८८४.७६	५२,७९४	६९६.२९
	थकीत कर्जे	१,४२,४७२	१,४३५.०८	१,१३,०२७	१,१२५.८१
खाजगी क्षेत्रातील वाणिज्यिक	बचत	२,३१,७२७	१,०५२.८९	२,२६,७६७	१,०४४.६७
	कर्जवाटप	७६,३९६	१,८८२.६४	७६,३४१	१,८८१.४१
	थकीत कर्जे	१,२५,३५५	१,९०१.६१	१,२३,९१६	१,८९५.४८

आधार: नाबार्ड

वित्तीय समावेश

६.११ दुर्बल घटक व अल्प उत्पन्न गटास वित्तीय सेवा उपलब्ध होणे आणि वेळेवर व पुरेशा प्रमाणात किफायतशीर वित्त पुरवठा मिळण्याची प्रक्रिया म्हणजे वित्तीय समावेश होय. प्रधानमंत्री जन-धन योजना हा वित्तीय समावेशाचा महत्वाकांक्षी कार्यक्रम आहे. राज्यात, दि. १८ जानेवारी, २०२३ पर्यंत प्रधानमंत्री जन-धन योजनेअंतर्गत एकूण ३.२५ कोटी बँक खाती उघडण्यात आली असून त्यापैकी १.८२ कोटी (५६.० टक्के) खाती ग्रामीण / निम-नागरी भागातील होती व या सर्व खात्यांमध्ये एकूण ₹ ११,२४८.३४ कोटी रक्कम शिल्लक होती आणि सुमारे २.२२ कोटी 'रुपे कार्ड' चे वाटप झाले. राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांनी वित्तीय समावेशाअंतर्गत पुरविलेल्या बँकिंग सुविधा तपशील तक्ता ६.९ मध्ये दिला आहे व जिल्हा निहाय प्रधानमंत्री जन-धन योजनेचा तपशील परिशिष्ट ६.३ मध्ये दिला आहे.

तक्ता ६.९ राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांनी वित्तीय समावेशाअंतर्गत पुरविलेल्या बँकिंग सुविधा

(दि.३१ मार्च रोजी)

तपशील	२०२०	२०२१	२०२२*
गावात असलेली बँकिंग केंद्रे (संख्या)	४१,७५४	६४,९६७	१,०७,७१८
किमान ठेव बचत बँक खाते			
संख्या ('०००)	४१,५१६	४४,६५९	४५,१०४
रक्कम (₹ कोटी)	११,०१५.२०	१३,८०८.९०	१४,५८७.५०
ओव्हर ड्राफ्ट उचललेली रक्कम (₹ कोटी)	२६.६०	५३.१०	५१.६०
किसान क्रेडिट कार्ड			
संख्या ('०००)	३,७२५	३,७३८	३,९१६
येणे रक्कम (₹ कोटी)	४०,८७४.१०	४३,५२१.३०	४८,६६८.१०

आधार : भारतीय रिझर्व्ह बँक

* अस्थायी

६.१२ प्रधानमंत्री मुद्रा योजनेचा मुळ उद्देश पुनर्वित्त पुरवठ्याच्या माध्यमातून वित्तीय सहाय्य उपलब्ध करून लघु उद्योग क्षेत्र विकसित करणे आहे. या योजनेअंतर्गत बिगर शेती कार्य उत्पन्न निर्मितीत गुंतलेल्या सर्व सूक्ष्म व लघु उद्योगांना ₹ १० लाखापर्यंत सुलभ कर्ज देण्यात येते. या योजनेअंतर्गत लाभार्थी घटकांची विकास स्थिती/कर्ज निकड यानुसार कर्जाचे 'शिशु' (₹ ५०,००० पर्यंत), 'किशोर' (₹ ५०,००० ते ₹ ५ लाख) आणि 'तरुण' (₹ ५ लाख ते ₹ १० लाख) असे वर्गीकरण केले आहे. प्रधानमंत्री मुद्रा योजनेअंतर्गत प्रगती तक्ता ६.१० मध्ये दिली आहे.

तक्ता ६.१० प्रधानमंत्री मुद्रा योजनेअंतर्गत प्रगती

(₹ कोटी)

प्रकार	२०२०-२१	२०२१-२२	२०२२-२३*
शिशु			
खाते संख्या	२६,३६,००१	३१,६९,२९८	१४,५३,०२१
मंजूर कर्जे	६,८४६.४३	८,९०६.१८	४,२०२.५२
वितरीत कर्जे	६,८०३.५८	८,८८५.०१	४,१८२.९२
किशोर			
खाते संख्या	६,२७,१६९	६,८६,९५५	३,८१,८८५
मंजूर कर्जे	८,७११.१५	८,४७२.००	४,७०१.३२
वितरीत कर्जे	८,४४०.०१	८,३१२.७९	४,५२३.०२
तरुण			
खाते संख्या	१,०२,०५५	८२,८५१	४८,६३४
मंजूर कर्जे	७,४७६.१०	६,३५१.५५	४,००२.२२
वितरीत कर्जे	७,२०५.५५	६,१५४.५६	३,७७८.२४
सर्व			
खाते संख्या	३३,६५,२२५	३९,३९,१०४	१८,८३,५४०
मंजूर कर्जे	२३,०३३.६८	२३,७२९.७३	१२,९०६.०६
वितरीत कर्जे	२२,४४९.१४	२३,३५२.३५	१२,४८४.१८

आधार : राज्यस्तरीय बँकर्स समिती, महाराष्ट्र राज्य

+ सप्टेंबरपर्यंत

ग्रामीण पायाभूत सुविधा विकास निधी

६.१३ भारत सरकारने ग्रामीण भागात पायाभूत सुविधा निर्माण करणाऱ्या, सुरु असलेल्या प्रकल्पांना वित्तीय सहाय्य पुरविण्यासाठी ग्रामीण पायाभूत सुविधा विकास निधीची (ग्रापाविनि) स्थापना केली आहे. हा निधी राखण्याचे काम नाबार्डकडे आहे. या ग्रामीण पायाभूत सुविधा विकास निधीचा मुख्य हेतू पायाभूत सुविधांबाबतचे सुरु असलेले प्रकल्प पूर्णत्वास नेण्यासाठी राज्य शासन तसेच राज्य शासनाची अंगीकृत महामंडळे यांना कर्ज उपलब्ध करून देणे हा आहे. या कार्यक्रमांमध्ये ग्रामीण भागात पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा, मृद संधारण, ग्रामीण बाजार पेठा, ग्रामीण आरोग्य केंद्रे, प्राथमिक शाळा, अंगणवाडी व उर्जा संबंधीच्या कार्यक्रमांचा नव्याने समावेश करण्यात आला आहे. सद्यस्थितीत या निधीअंतर्गत कृषी व संलग्न कार्ये, सामाजिक आणि ग्रामीण क्षेत्र जोडणी यातील विस्तृत श्रेणीतील ३९ कार्यांचा समावेश करण्यात आला आहे. ग्रामीण पायाभूत सुविधा विकास निधीअंतर्गत मंजूर प्रकल्प व वितरित झालेले कर्ज तपशील तक्ता ६.११ मध्ये दिला आहे.

तक्ता ६.११ ग्रामीण पायाभूत सुविधा विकास निधीअंतर्गत मंजूर प्रकल्प व वितरित झालेले कर्जे

टप्पे	वर्ष	सद्यस्थिती	मंजूर कर्ज (₹ कोटी)	वितरित कर्जे (₹ कोटी)
I - XX	१९९५-२०१५	पूर्ण	१०,६३०.६७	९,८८८.३३
XXI - XXVI	२०१६-२०२१	चालू	८,४५७.६०	५,८३६.१०
XXVII	२०२१-२०२२	चालू	१,५१३.३०	४५७.५४

आधार : नाबार्ड

संयुक्त भांडवली संस्था

६.१४ संयुक्त भांडवली संस्था विविध पूरक उद्योग, व्यापार व व्यापार पूरक उद्योग यांना चालना देतात तसेच मोठ्या प्रमाणावर रोजगार उपलब्ध करून देतात. राज्यात सन २०२१-२२ मध्ये ३१,१०७ नवीन संयुक्त भांडवली संस्थांची नोंदणी करण्यात आली असून त्यांचे एकूण भरणा केलेले अधिकृत भाग भांडवल ₹ १,१८,०९०.९६ कोटी होते. याच कालावधीत २७ संयुक्त भांडवली संस्था अवसानयात असून त्यांचे भरणा केलेले भाग भांडवल ₹ २८६.९३ कोटी होते. दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी देशांतर्गत एकूण संयुक्त भांडवली संस्थांपैकी १९.६ टक्के संस्था राज्यात कार्यरत होत्या. तर एकूण भरणा केलेले भाग भांडवलामध्ये राज्यातील संस्थांचा हिस्सा २३.८ टक्के होता. संयुक्त भांडवली संस्था व त्यांचे भरणा केलेले भाग भांडवल तक्ता ६.१२ मध्ये दिले आहे.

तक्ता ६.१२ संयुक्त भांडवली संस्था व त्यांचे भरणा केलेले भाग भांडवल

(दि. ३१ डिसेंबर रोजी)

बाब	महाराष्ट्र				अखिल भारत			
	संस्था (संख्या)		भरणा केलेले भाग भांडवल (₹ '००० कोटी)		संस्था (संख्या)		भरणा केलेले भाग भांडवल (₹ '००० कोटी)	
	२०२१	२०२२	२०२१	२०२२	२०२१	२०२२	२०२१	२०२२
खाजगी	२,६३,६२९	२,७७,७०७	४१०.८७	४६९.६०	१३,७४,६२८	१४,३५,०४१	१,८२०.५३	१,८९३.८७
सार्वजनिक	१५,५९४	१६,३८५	७३०.५४	८१७.९७	६९,९४४	७१,३००	२,९९८.६६	३,२९६.४७
सर्व	२,७९,२२३	२,९४,०९२	१,१४१.४१	१,२८७.५७	१४,४४,५७२	१५,०६,३४१	४,८१९.१९	५,१९०.३४

आधार : मिनिस्ट्री ऑफ कॉर्पोरेट अफेअर्स, केंद्र शासन

भांडवली बाजार

६.१५ भांडवली बाजार ही बचतींना परिणामकारक दीर्घकालीन गुंतवणुकीकडे वळविणारी यंत्रणा आहे. राज्यात मुंबई शेअर बाजार मर्यादित व राष्ट्रीय शेअर बाजार मर्यादित हे प्रमुख शेअर बाजार कार्यरत आहेत. मुंबई शेअर बाजार मर्यादित हा जगातील सर्वात जुन्या शेअर बाजारांपैकी एक आहे तर राष्ट्रीय शेअर बाजार मर्यादित हा आधुनिक व अद्ययावत तंत्रज्ञानात अव्वल असणाऱ्यांपैकी एक आहे.

६.१५.१ **प्राथमिक बाजार** : सन २०२१-२२ मध्ये राज्यात ५६ समभागांद्वारे (४१ सार्वजनिक, १५ हक्क) ₹ ३६,६४२ कोटी तर मागील वर्षी ३९ समभागांद्वारे (२८ सार्वजनिक, नऊ हक्क व दोन ऋण) ₹ ८६,४०६ कोटी रक्कम उभारण्यात आली. सन २०२२-२३ मध्ये नोव्हेंबर अखेर राज्यात ४४ समभागांद्वारे (२८ सार्वजनिक, १६ हक्क) ₹ २८,३८३ कोटी रक्कम उभारण्यात आली.

६.१५.२ **दुय्यम बाजार** : राष्ट्रीय शेअर बाजार व मुंबई शेअर बाजारात सन २०२१-२२ मध्ये उलाढालीसाठी उपलब्ध असलेल्या एकूण समभागांचे भांडवली मूल्य अनुक्रमे ₹ २६२.१९ लाख कोटी व ₹ २६४.०६ लाख कोटी होते. सन २०२२-२३ मध्ये माहे नोव्हेंबर अखेर तत्सम आकडेवारी अनुक्रमे ₹ २८६.४३ लाख कोटी व ₹ २८८.५१ लाख कोटी होती. राष्ट्रीय व मुंबई शेअर बाजार मर्यादित यांची उलाढाल तक्ता ६.१३ मध्ये दिली आहे.

तक्ता ६.१३ राष्ट्रीय व मुंबई शेअर बाजार मर्यादित यांची उलाढाल

(₹ '००० कोटी)			
शेअर बाजार	२०२०-२१	२०२१-२२	२०२२-२३ ⁺
राष्ट्रीय	१५,३९८	१६,५६६	९,०९०
मुंबई	१,०४५	१,३३८	७२५

आधार : सेबी + नोव्हेंबरपर्यंत

विक्रेय वस्तू व्यापार विनिमय केंद्र

६.१६ किरकोळ गुंतवणूकदारांच्या सहाय्यासाठी मल्टी कमोडिटी एक्स्चेंज ऑफ इंडिया लिमिटेड (एमसीएक्स) व नॅशनल कमोडिटी अँड डेरिव्हेटिव्हज एक्स्चेंज लिमिटेड (एनसीडीईएक्स) ही मुख्य विक्रेय वस्तू विनिमय व्यापार केंद्रे राज्यात कार्यरत आहेत. एमसीएक्स व एनसीडीईएक्स यांची उलाढाल तक्ता ६.१४ मध्ये दिली आहे.

तक्ता ६.१४ एमसीएक्स व एनसीडीईएक्स यांची उलाढाल

विक्रेय वस्तू व्यापार विनिमय केंद्र	समाविष्ट विक्रेय वस्तू (संख्या)			उलाढाल (₹ '००० कोटी)		
	२०२०-२१	२०२१-२२	२०२२-२३ ⁺	२०२०-२१	२०२१-२२	२०२२-२३ ⁺
एमसीएक्स	२०	२६	१८	८,२६५	८,७८२	९,१०७
एनसीडीईएक्स	२६	२५	२४	३१९	४५७	१३४

आधार : सेबी + नोव्हेंबरपर्यंत

म्युच्युअल फंड

६.१७ म्युच्युअल फंड हे गुंतवणूकदारांची रक्कम एकत्रित करून समभाग, रोखे व इतर प्रतिभूतीमध्ये गुंतवणूक करणारे माध्यम आहे. सन २०२१-२२ मध्ये म्युच्युअल फंडा द्वारे देशात झालेल्या ₹ २,४६,७३० कोटी निव्वळ उलाढालीच्या तुलनेत राज्यात ₹ १३,७७२ कोटी उलाढाल झाली. सन २०२२-२३ मध्ये माहे नोव्हेंबर अखेर तत्सम आकडेवारी अनुक्रमे ₹ ७०,०५०.३० कोटी व ₹ (-) १४०.६० कोटी होती. म्युच्युअल फंडाद्वारे झालेली उलाढाल तक्ता ६.१५ मध्ये दिली आहे.

तक्ता ६.१५ म्युच्युअल फंडाद्वारे झालेली उलाढाल

(₹ '००० कोटी)		
वर्ष	नवीन म्युच्युअल फंड	अस्तित्वातील म्युच्युअल फंड
२०२०-२१	४२.०४	८,५९७.१३
२०२१-२२	१०७.९०	९,२०९.६१
२०२२-२३ ⁺	२६.४८	६,०४३.५६

आधार : असोसिएशन ऑफ म्युच्युअल फंडस इन इंडिया + ऑक्टोबरपर्यंत

विमा

६.१८.१ विविध आपत्कालीन परिस्थितीमुळे उद्भवणाऱ्या आर्थिक जोखमीपासून व्यक्तींचे संरक्षण करणारे विमा हे सर्वात प्रभावी जोखीम व्यवस्थापन साधन आहे. व्यक्ती व संस्थांना दुर्घटनांमुळे होणाऱ्या मालमत्ता व जीवित हानीच्या जोखमी पासून आर्थिक सुरक्षा देण्याव्यतिरिक्त, हे क्षेत्र बचत आणि गुंतवणुकीस प्रोत्साहित करते. त्यामुळे विकास कामासाठी लागणारा दीर्घकालीन निधी निर्माण होतो. राज्यात आयुर्विमा क्षेत्रात २४ कंपन्या कार्यरत आहेत. सन २०२१-२२ मध्ये राज्यातील एकूण आयुर्विमा व्यवसायामध्ये भारतीय आयुर्विमा महामंडळाचा हिस्सा ६४.२ टक्के होता तर तो मागीलवर्षी ६२.२ टक्के होता. नव्याने उतरवण्यात आलेल्या वैयक्तिक आयुर्विमा पॉलिसीचा तपशील तक्ता ६.१६ मध्ये दिला आहे.

तक्ता ६.१६ नव्याने उतरवण्यात आलेल्या वैयक्तिक आयुर्विमा पॉलिसींचा तपशील

तपशील	संख्या ('०००)			विमा हप्ता (₹ कोटी)			
	२०१९-२०	२०२०-२१	२०२१-२२	२०१९-२०	२०२०-२१	२०२१-२२	
महाराष्ट्र	खाजगी	१,२५९	१,२०६	१,१३३	२५,०८७	२७,०८१	३०,८२९
	भारतीय आयुर्विमा महामंडळ	२,३८०	१,९६१	२,२४२	३८,५१३	४४,६००	५५,३०६
	एकूण	३,६३९	३,१६७	३,३७५	६३,६००	७१,६८१	८६,१३५
अखिल भारत	खाजगी	६,९५८	७,१५९	७,३९९	८०,८५१	९४,०४८	१,१५,४२१
	भारतीय आयुर्विमा महामंडळ	२१,९२५	२१,००७	२१,७५५	१,७८,१५२	१,८४,२९६	१,९८,७८६
	एकूण	२८,८८३	२८,१६६	२९,१५४	२,५९,००३	२,७८,३४४	३,१४,२०७

आधार : विमा नियामक व विकास प्राधिकरण

टोप : आकडेवारी संक्षिप्तात दिल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही

६.१८.२ दि. ३१ मार्च, २०२२ रोजी बिगर-आयुर्विमा क्षेत्रामध्ये ३१ संस्था अखिल भारत स्तरावर कार्यरत होत्या. राज्यात मागील वर्षाच्या तुलनेत बिगर-आयुर्विमा क्षेत्रात १५.९ टक्के वाढ नोंदविण्यात आली. एकूण बिगर-आयुर्विमा क्षेत्रांतर्गत आरोग्य विम्यापोटी सर्वाधिक (४५.० टक्के) व त्या खालोखाल मोटार विम्यापोटी (१८.० टक्के) विमा हप्ता जमा झाला. क्षेत्रनिहाय बिगर-आयुर्विम्याच्या विमा हप्त्याद्वारे प्राप्त झालेले एकूण उत्पन्न तक्ता ६.१७ मध्ये दिले आहे.

तक्ता ६.१७ क्षेत्रनिहाय बिगर-आयुर्विम्याच्या विमा हप्त्याद्वारे प्राप्त झालेले एकूण उत्पन्न

(₹ कोटी)

वर्ष	विमा							एकूण
	आग	मोटार		वैयक्तिक अपघात	आरोग्य	पीक	संकीर्ण#	
		स्वहानी	तृतीय पक्ष					
महाराष्ट्र								
२०१९-२०	३,७४२	३,९३१	६,१८९	१,४०६	१४,७८१	५,१५१	५,३११	४०,५११
२०२०-२१	४,६६७	३,५३०	५,३९५	१,३६१	१८,३५४	६,६३२	४,८६४	४४,८०३
२०२१-२२	५,०४५	३,७८१	५,५७६	२,१९५	२३,३०१	५,५६१	६,५००	५१,९५९
अखिल भारत								
२०१९-२०	१५,७२८	२६,५२४	४२,४२७	५,२०५	५०,७५८	३२,२७३	१५,८५६	१,८८,७७१
२०२०-२१	२०,११३	२६,०६०	४१,७३२	५,०८५	५८,२३८	३१,१२०	१६,२३०	१,९८,५७८
२०२१-२२	२१,५४८	२७,१७३	४३,२६१	६,९०४	७३,०५२	२९,४६५	१९,२८१	२,२०,६८४

आधार : विमा नियामक व विकास प्राधिकरण

कर्ज,विदेशी वैद्यकीय, प्रवास, सागरी मालवाहतूक, एव्हिएशन, अभियांत्रिकी, इत्यादी समाविष्ट

* * * * *

परिशिष्ट ६.१

राज्यातील अनुसूचित वाणिज्यिक बँकांमधील ठेवी व कर्ज

(₹ कोटी)

वर्ष	वर्षाच्या जून महिन्यातील अखेरच्या शुक्रवारची स्थिती						एकूण ठेवी	एकूण कर्ज
	ग्रामीण		निमनागरी		नागरी / महानगर			
	ठेवी	कर्ज	ठेवी	कर्ज	ठेवी	कर्ज		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
१९७१	उ ना.	उ ना	उ ना	उ ना	उ ना	उ ना	१,४६०	१,२९१†
१९८१	३०९	२२६	७१४	३८४	६,५६८	५,३२१	७,५९०	५,९३१
१९९१	१,७०१	१,३५७	२,३४७	१,३५४	३६,१८१	२६,९३६	४०,२३०	२९,६४७
२००१	६,७६९	५,०२९	१०,०३४	४,१३८	१,५९,१९९	१,३४,३४०	१,७६,००१	१,४३,५०७
२०११	२९,२३१	२२,७०३	४९,१७४	२७,६०४	१३,२५,५५०	११,२५,७८०	१४,०३,९५५	११,७६,०८७
२०१४#	४८,११५	३९,००९	८५,३२२	५१,५१०	१९,१९,०९०	१७,२२,६०४	२०,५२,५२७	१८,१३,१२३
२०१५#	५६,२१४	४४,५७८	९५,६८८	६०,४७९	१९,८१,८१५	१८,७१,०००	२१,३३,७१८	१९,७६,०५७
२०१६#	६१,८२४	५२,८१७	१,०२,०२६	६७,६६०	२०,१३,७४६	२१,१४,८२७	२१,७७,५९६	२२,३५,३०४
२०१७#	६३,५९७	४६,७४०	१,२८,१२३	७७,९२०	१९,७१,९३५	२१,७४,९१९	२१,६३,६५४	२२,९९,५८०
२०१८#	७०,१०४	४९,३८४	१,३९,३१२	८४,८७५	१९,५५,३२५	२१,९६,३२२	२२,८९,३०१	२४,०४,७६६
२०१९#	७७,२७६	५२,२४२	१,५६,९००	९२,२०५	२३,१५,७६७	२५,७०,३६२	२५,४९,९४३	२७,१४,८०९
२०२०#	९१,७०९	५३,९२९	१,८३,७८०	९६,४५९	२४,७९,४७९	२६,७५,८३३	२७,५४,९६८	२८,२६,२२०
२०२१#	९९,०६२	६२,२९३	१,९६,५५१	१,११,४०८	२७,५७,८४१	२७,२२,०४१	३०,५३,४५४	२८,९५,७४२
२०२२#	१,०३,६८०	६६,५५९	२,०८,३९७	१,२५,३८५	३१,८८,९०२	२९,९०,९६२	३५,००,९७९	३१,८२,९०६

वर्ष	एकूण बँक कार्यालयांची संख्या					दर लाख लोकसंख्येमागे बँकींग कार्यालयांची संख्या
	दरडोई ठेवी (₹)	दरडोई कर्ज (₹)	ग्रामीण व निमनागरी	नागरी / महानगर क्षेत्रातील	एकूण	
(१)	(१०)	(११)	(१२)	(१३)	(१४)	(१५)
१९७१	२९०	२५६	उ ना	उ ना	१,४७१	२.९
१९८१	१,२०४	९४०	उ ना	उ ना	३,६२७	५.८
१९९१	५,३४४	३,५८०	३,३५३	२,२३८	५,५९१	७.४
२००१	१८,१०६	१४,७६३	३,३८०	२,९१४	६,२९४	६.५
२०११	१,२४,०४८	१,०३,९११	३,९०२	४,६१३	८,५१५	७.५
२०१४#	१,७५,१४७	१,५४,७१८	५,१६२	५,४७८	१०,६४०	९.१
२०१५#	१,८१,९८८	१,६८,५४१	५,५५५	५,७२९	११,२८४	९.६
२०१६#	१,८१,३८३	१,८६,१९०	५,७५३	६,०३६	११,७८९	९.८
२०१७#	१,७८,१०१	१,८९,२८९	५,८२२	६,३६९	१२,१९१	१०.०
२०१८#	१,८६,२२३	१,९५,६१९	५,९०८	६,४०९	१२,३१७	१०.०
२०१९#	२,०७,४२५	२,२०,८३६	५,९९५	६,५०६	१२,५०१	१०.२
२०२०#	२,२३,४३९	२,२९,२१३	६,२६४	६,८५०	१३,११४	१०.६
२०२१#	२,४५,३८१	२,३२,७०७	६,३३२	६,८२८	१३,१६०	१०.६
२०२२#	२,७८,९८०	२,५३,६३४	६,३४१	६,८७९	१३,२२०	१०.५

आधार - भारतीय रिझर्व्ह बँक

३१ मार्च रोजी

उ ना उपलब्ध नाही

† आकडे जून १९७१ च्या दुसऱ्या शुक्रवारचे आहेत.

टीप - आकडेवारी संक्षिप्तात दिल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.

परिशिष्ट ६.२
जिल्हानिहाय वार्षिक कर्ज योजना (२०२२-२३)

(₹ कोटी)

अ. क्र.	जिल्हा	प्राधान्य क्षेत्र					बिगर प्राधान्य क्षेत्र	एकूण योजना
		कृषि व संलग्न कार्ये		बिगर शेती क्षेत्र	इतर प्राधान्य क्षेत्र	एकूण		
		एकूण कर्ज	त्यापैकी, पीक कर्ज					
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
१	मुंबई शहर	२०,२४०	८८	१,२५,३३५	३७,९३६	१,८३,५१२	१५,८७,७६७	१७,७१,२७९
२	मुंबई उपनगर	८,४९३	७	६६,९७२	३२,१३०	१,०७,५९५	३,५५,६६४	४,६३,२५९
३	ठाणे	१,१६७	२६७	१५,४९९	३,६००	२०,२६६	४०,७२७	६०,९९३
४	पालघर	७८४	३५९	१,३९८	१,१४९	३,३३१	३,५२४	६,८५५
५	रायगड	७७०	३५०	२,११४	१,७४२	४,६२६	२,५८६	७,२१२
६	रत्नागिरी	१,४७०	८०१	६५०	१,३५०	३,४७०	२८०	३,७५०
७	सिंधुदुर्ग	८०२	४०२	८२४	२८०	१,९०६	९५	२,००१
८	नाशिक	६,५९७	४,०१६	६,५२३	४,३२५	१७,४४५	८,७५७	२६,२०२
९	धुळे	१,३९०	८९१	५००	५००	२,३९०	३६१	२,७५१
१०	नंदुरबार	१,२६९	७५४	२२३	३२०	१,८११	९२	१,९०३
११	जळगाव	४,४५०	२,४४९	२,८००	५००	७,७५०	१,२००	८,९५०
१२	अहमदनगर	९,०४९	६,८९०	२,२५१	२,०४४	१३,३४४	१,८६६	१५,२१०
१३	पुणे	८,९६५	४,०००	२८,५१३	७,२१५	४४,६९३	७३,०२३	१,१७,७१६
१४	सातारा	४,६००	२,८००	१,३५०	२,८००	८,७५०	१,२००	९,९५०
१५	सांगली	४,७९६	२,८५०	१,४७९	५९०	६,८६५	२,२५५	९,१२०
१६	सोलापूर	५,२८०	३,७७९	२,१००	७००	८,०८०	१००	८,१८०
१७	कोल्हापूर	४,८८०	३,०००	४,३००	१,६००	१०,७८०	७,२००	१७,९८०
१८	औरंगाबाद	३,०८०	२,१००	३,१७५	२,५५०	८,८०५	६,५३३	१५,३३८
१९	जालना	२,१००	१,७००	७५०	३००	३,१५०	२५०	३,४००
२०	परभणी	३,०५५	१,८२९	१,४०९	३६२	४,८२६	२०९	५,०३५
२१	हिंगोली	१,४६२	१,२१२	४३८	३१५	२,२१५	३४०	२,५५५
२२	बीड	२,८९१	२,२००	१,५२९	६५७	५,०७७	१,०००	६,०७७
२३	नांदेड	२,७८६	२,१४५	१,५६८	८९०	५,२४४	२,२००	७,४४४
२४	उस्मानाबाद	२,४५६	१,९००	३०८	३६९	३,१३३	५१२	३,६४५
२५	लातूर	३,४१४	२,२११	२,३२९	५९८	६,३४१	७१०	७,०५१
२६	बुलढाणा	२,७००	२,०००	६००	७९५	४,०९५	२९३	४,३८८
२७	अकोला	१,८००	१,४००	१,०००	८५०	३,६५०	६३६	४,२८६
२८	वाशिम	१,५६६	१,४०६	१३०	२१०	१,९०६	१००	२,००६
२९	अमरावती	२,३५०	१,८५०	१,२५०	१,२००	४,८००	७०७	५,५०७
३०	यवतमाळ	२,५८२	२,१३२	६००	७२०	३,९०२	४५५	४,३५८
३१	वर्धा	१,४५०	१,१७०	५५०	३४५	२,३४५	५२५	२,८७०
३२	नागपूर	३,३०६	२,०५६	३,८००	१,१४५	८,२५१	८,४८५	१६,७३६
३३	भंडारा	९९७	८०२	४१५	४५०	१,८६२	२८५	२,१४७
३४	गोंदिया	८५१	५२१	७१५	२५०	१,८१६	३२०	२,१३६
३५	चंद्रपूर	१,६९०	१,२९०	८००	५७५	३,०६५	३२५	३,३९०
३६	गडचिरोली	५२३	३७३	३५०	१००	९७३	३५०	१,३२३
महाराष्ट्र राज्य		१,२६,०६१	६४,०००	२,८४,५४७	१,११,४६२	५,२२,०७०	२१,१०,९३२	२६,३३,००३

आधार - राज्यस्तरीय बँकर्स समिती, बँक ऑफ महाराष्ट्र

टीप - आकडेवारी संक्षिप्तात दिल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.

परिशिष्ट ६.३
जिल्हानिहाय प्रधान मंत्री जन-धन योजनेचा तपशील

(३० सप्टें., २०२२ पर्यंत)

अ. क्र.	जिल्हा	उघडण्यात आलेली एकूण खाती	देण्यात आलेली एकूण रुपये कार्ड	किमान शिलकीची मर्यादा नसलेली खाती	एकूण ठेवी (₹ कोटी)
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)
१	मुंबई शहर	६,८९,३४९	५,४३,५१६	१,१२,७२१	२७९
२	मुंबई उपनगर	७,०६,६८५	५,७८,११३	६९,०३४	२८७
३	ठाणे / पालघर	२१,३८,८३७	१४,६६,९०९	२,८८,२२२	७४८
४	रायगड	५,१७,६२३	३,५३,७०७	७७,५४७	२४०
५	रत्नागिरी	३,९६,७४९	२,१०,२४९	३८,९०७	२४०
६	सिंधुदुर्ग	२,१७,४४६	१,२९,२५७	१८,६५८	१४१
७	नाशिक	२०,९१,८९३	१२,५७,०४२	२,२०,४७०	७८६
८	धुळे	७,२१,७६०	५,०९,४३४	९४,२२२	१५८
९	नंदुरबार	६,७३,८१७	४,९३,४०९	७९,३७५	१२७
१०	जळगाव	१३,५२,९५२	९,६९,८३५	१,१५,४९९	३६६
११	अहमदनगर	१४,८५,७५८	१०,५१,२६३	१,३७,७४८	५३९
१२	पुणे	१७,०६,३३७	१०,९९,०००	२,६५,७५२	८५६
१३	सातारा	७,९८,३४१	४,९४,१०२	१,२०,४०७	२४९
१४	सांगली	७,८२,९४४	५,५९,९८२	१,५७,८७२	२१७
१५	सोलापूर	१५,६०,२७७	११,३६,७६१	१,९६,३६०	५२३
१६	कोल्हापूर	१२,३१,७८३	८,८५,९२८	१,७०,५२०	३९८
१७	औरंगाबाद	१३,५६,७८२	८,४३,७६८	१,८१,४०१	३८९
१८	जालना	८,०९,४६७	४,७२,२९३	८७,८६३	१८३
१९	परभणी	७,७३,६८३	५,०९,४९५	१,०९,१२४	२१४
२०	हिंगोली	५,९२,१४३	३,८४,१४२	८१,५६५	१४४
२१	बीड	११,९३,८९१	८,१३,२३७	१,३०,५७५	४८०
२२	नांदेड	१४,११,२९१	९,९३,१०१	१,७४,५७३	३७४
२३	उस्मानाबाद	६,९४,११३	४५८,६८४	९०,१३६	३२९
२४	लातूर	८,९३,१७५	६,२७,००९	१,२३,४२३	२८५
२५	बुलढाणा	८,५८,९१४	६,४७,४२५	६७,१९२	१६८
२६	अकोला	५,३७,९६७	३,६१,२४२	४७,६९५	१२५
२७	वाशिम	३,८६,८०८	२,७१,३१३	३१,३९६	७२
२८	अमरावती	८,०९,९२९	५,४०,३३०	८७,७०६	२२९
२९	यवतमाळ	१०,७९,२३०	७,६७,०५३	९९,४५१	२०१
३०	वर्धा	३,४६,१२५	२,४५,७६५	३३,३०३	१४४
३१	नागपूर	१२,०७,९१९	९,१९,३९४	८६,०१५	५१२
३२	भंडारा	४,४५,८३७	३,४०,२९८	२३,९५७	२००
३३	गोंदिया	६,००,०८१	४,००,८१०	४१,१३४	२२३
३४	चंद्रपूर	६,५०,३३८	४,५१,३२३	५६,६८१	२४१
३५	गडचिरोली	३,०२,८३५	२,१८,७१७	२०,४१२	१२७
	महाराष्ट्र राज्य	३,२०,२३,०७९	२,२०,०३,९०६	३७,३६,९१६	१०,७९४

आधार - बँक ऑफ महाराष्ट्र, राज्यस्तरीय बँकर्स समितीचे निमंत्रक

महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी २०२२-२३